

להלן הנחיות לכתיבת עבודה סמינריונית, שמבוססות על הנחיות שהוכנו על-ידי פרופ' אנה ספרד.

עצות ועקרונות כלליים

עבודה סמינריונית חייבת להיקרא כמו סיפור אחד (מאמר) עם קישורים ברורים בין כל החלקים ועם מבנה המדריך את הקורא בהבנת הנאמר. אין לבנות את העבודה כחיבור אקראי של חלקים בלתי תלויים. יש לזכור שמבנה העבודה הוא מסר והוא שמדריך את הקורא בהבנת החיבור. הדבר נכון בכל הרמות – זו של העבודה בשלמותה, של פרק, של סעיף, של פסקה ושל משפט בודד. חשוב מאד להרכיב את הטקסט מפסקאות בגודל סביר (2–5 משפטים). אין להפוך כל משפט לפסקה נפרדת. כדי להגיע לחיבור "המדבר" אל הקורא, רצוי לחשוב בזמן הכתיבה על קורא ספציפי ועל צרכיו. יש להתייחס אל העבודה כאל חומר לימוד לקורא. אין להגיש את העבודה בלי לקרוא אותה מספר פעמים, עם הפסקות של מספר ימים בין קריאה לקריאה. בכל קריאה יש לבדוק אם הדברים נכתבו בצורה ברורה וחד-משמעית. אם מתאפשר הדבר, רצוי לתת את העבודה לקריאה לאנשים אחרים – ידידים, בני זוג – כדי שיקראו חלקים וישפטו את בהירות הכתיבה והמסר. יש לשמור על שפה נקייה ותקינה ועל משפטים קצרים. יש לזכור להוסיף תקציר בתחילת עבודה. התקציר אמור לתת לקורא מושג כללי על נושא העבודה ומסריה.

מבנה העבודה

הערה: המבנה שלהלן הוא של עבודה מחקרית, המכילה דיווח על בדיקות אמפיריות שנעשו במסגרתה. עבודת סיכום נבדלת בכך שהיא אינה מכילה חלקים ג' ו-ד, ואילו חלק ב' (רקע) הופך בה לעיקרי (אין הוא נקרא אז רקע, אלא מתפרק למספר פרקים, שכל אחד מהם מצויד בכותרת המציגה את הנושא הנידון בו). אנא, שימו לב: המבנה המוצע להלן הוא סטנדרטי ואינו מחייב בכל המקרים. עם זאת, חשוב שבכל עבודה תהיה התייחסות לכל הנושאים הנמנים כאן, ושהתייחסות זאת תהיה הגיונית ובעלת קשירות פנימית ברורה. מבוא: נושא העבודה ומטרתה זהו פרק קצר האמור להכניס את הקורא לנושא שלכם ולהסביר מדוע בחרתם לעסוק בנושא זה (למשל, אפשר להציג תופעה שהיא לדעתכם חשובה ומסקרנת, ובשל כך טעונה חקר).

רקע

בפרק זה אתם מכינים את כל הכלים הנדרשים כדי לדעת: (א) היכן נמצא המחקר שלכם ביחס למה שכבר ידוע בנושא, ו- (ב) מה הם המושגים וההנחות (התיאוריה) שתשתמשו בהם כדי לחקור נושא זה. פרק זה יפתח, על-כן, בסקירת ספרות. חשוב ביותר שסקירה זו תארגן סביב נושאים ולא כדיווח סידרתי על המאמרים שקראתם. יש לחשוב היטב על התת-נושאים המרכיבים את הנושא הספציפי שלכם. לאחר מכן יש להתייחס לכל אחד מתת-נושאים אלה בסעיף נפרד. עליכם להציג סינתזה של המידע שמצאתם בספרות, כך שאדם הקורא את העבודה יקבל תמונה ברורה ככול האפשר של מה שידוע, נכון לרגע זה, על הנושא שלכם והיכן אתם נכנסים לנושא זה.

החלק השני של פרק זה יציג את מערכת המושגים וההנחות התיאורטיות, שידריכו אתכם במחקר.

תיאור המחקר

1. שאלת המחקר (שאינה חייבת להיות מנוסחת כשאלה או השערה; כל מושג הנחוץ לכם לניסוח השאלה, כגון "הבנה", "תרבות כיתה" וכו', חייב להיות מוגדר ומוסבר כבר קודם, בפרק הרקע)

2. שיטת המחקר:

a. משתתפים

b. נתונים ואיסופם – כאן יתוארו כל הדרכים שבהן תלקטו את הנתונים (ראיונות, תצפית בעבודת קבוצות, יומנים ומבחנים כתובים, וכו') והן יוצגו השאלונים, בעיות, ואמצעים אחרים שבהם השתמשו כדי לקבל נתונים אלה. בנוסף, יש לפרט את דרכי התייעוד (הקלטת וידיאו ותיעתוק, למשל).

c. עיבוד נתונים – כאן תציגו את הדרך שתנתחו את הנתונים, את הכלים שתשתמשו בהם לשם כך (אם יש כאלה) ואת הצורה שבה תציגו לבסוף את הממצאים (אם, למשל, תחלקו את התופעות הנצפות לקטגוריות, יש להציג את הקטגוריות).

d. ממצאים ודיון

יש להבחין הבחנה ברורה בין דיווח על ממצאים, שהוא "סיפור יבש" על התופעות שנתגלו, ובין דיון, שעיקרו פרשנות וחיפוש אחר סיבות אפשריות למה שנצפה. אין לערב בין השניים ואין להעלות השערות או הערכות מסבירות כלשהן, לפני שקורא נחשף לממצאים "ערומים", שאותם הוא היה יכול לנתח בעצמו, לפחות תיאורטית. פרק זה אפשר לארגן כשני סעיפים נפרדים: סעיף הממצאים וסעיף הדיון. לפעמים אין הדבר אפשרי, אך גם אז יש לשמור על הפרדה ברורה בין דיווח ובין פרשנות.

לנוחיותכם: להלן עקרונות כלליים להצגת לוחות ממצאים על-פי עקרונות APA אשר הוכנו על-ידי ד"ר יואב לביא.

סיכום ומסקנות

כאן יסוכם המחקר כולו – משאלות המחקר ועד לממצאים ומשמעותם – באופן תמציתי ביותר, תוך שימת דגש לעיקרי המחקר. לאחר מכן יבואו המסקנות, ואלה יכללו הערות על השלכות מעשיות של המחקר ועל מחקרים נוספים שיש לבצע כדי להעמיק בנושא.

הנחיות להכנת רשימת ספרות וכללי ציטוט (מראי מקומות)

רשימת ספרות

להלן דוגמאות לשלושה סוגי פריטים מתוך רשימת ספרות: מאמרים, ספרים ופרקים מתוך ספרים. אנא, שימו לב לכל הפרטים: סדר שבו מופיעים פרטי מידע שונים, סוגי גופנים (אותיות) שבהם רשום כל פרט, וסימני פיסוק המפרידים בין פרט לפרט. ברשימת ספרות יש לדייק בכל אלה.

מאמר:

Edwards, D. (1993). But what do children really think? Discourse analysis and conceptual content in children's talk. *Cognition and Instruction* . 11(3&4) , 207-225.

ספר:

Bruner, J. (1983). *In search of mind: Essays in autobiography*. New York : Harper & Row.

פרק מתוך ספר:

Cobb, P., Wood, T. & Yackel, E. (1993). Discourse, mathematical thinking, and classroom practice. In E. Forman, N. Minick, & A. Stone (Eds.), *Contexts for learning: Sociocultural dynamics in children's development* (pp. 91-119). New York : Oxford University Press.

כללי ציטוט (מראי מקומות)

מראי מקום בתוך הטקסט חייבים להופיע באותה צורה שבה הם מופיעים ברשימת ספרות (לשם איתור קל); לדוגמה:

כפי שטענו פיאז'ה וגרציה (Piaget & Garcia, 1989), התפתחות אינדיווידואלית דומה מבחינות רבות להתפתחות ההיסטורית. כדבריהם, "שום פריט מידע אינו יכול להיות מופרד מהקשרו ההיסטורי" (עמ' 7). אנא, שימו גם לב לציון מספר העמוד שממנו נלקח הציטוט (מספר העמוד חייב להופיע בסוף הציטוט, בתוך סוגריים).

אם הציטוט הוא מתוך מאמר שנכתב על-ידי שלושה מחברים או יותר, מותר לקצר את מראה המקום, כבדוגמה זאת:

במאמרם של קוב, ווד ויאקל (Cobb et al., 1993), נידונה ההתפתחות של כללי השיח הכיתתי. מובן מאליו: בכל מקרה יש להביא דברים בשם אמרם, דהיינו לסמן את הקטעים המובאים ממקור אחר בעזרת מירכאות, תוך מתן מראי מקומות ממצים ומדויקים. כלל זה של הבאת מראי מקומות מחייב גם כשדברי אחרים מוצגים לא כלשונם, אלא בניסוחו של כותב העבודה.